პროლეტარელნო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

№ 137 (20178) — კვირა, 12 ივნისი, 1988 წელი. — ფასი 3 კაპ.

სკკპ ცენტრალურ კომიტეტში

სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა მიიღო დადგენილება „საბჭოთა საზოგადოების საკვანძო სოციალური პრობლემების გადაჭრაში მარქსისტულ-ლენინური სოციოლოგიის როლის გაძლიერების შესახებ“.

დადგენილებაში ხაზგასმულია, რომ პარტიის XXVII ყრილობისა და სკკპ ცენტრალური კომიტეტის მომდევნო პლენუმების იმ კურსის რეალიზაცია, რომლის მიზანია რევოლუციური გარდაქმნა, რადიკალური ეკონომიკური რეფორმის, აქტიური სოციალური პოლიტიკის განხორციელება, საზოგადოების ყოვლისმხრივი დემოკრატიზაცია, მისი სულიერ-ზნეობრივი სფეროს განახლება, მოითხოვს მარქსისტულ-ლენინური სოციოლოგიის როლის გაძლიერებას გარდაქმნის მეცნიერულ უზრუნველყოფაში, სოციალიზმის საკვანძო თეორიული და პრაქტიკული პრობლემების გადაჭრაში, მშრომელთა ფართო მასების სოციალურ-პოლიტიკური აზროვნების ჩამოყალიბებაში. ეს თვისებრივად ახალ მოთხოვნებს უყენებს სოციოლოგიას, როგორც მეცნიერების განვითარებას, საზოგადოებრივი პროცესების მართვის პრაქტიკაში სოციოლოგიური გამოკვლევების შედეგების გამოყენებას.

სკკპ ცენტრალურ კომიტეტს მიაჩნია, რომ საქმის თანამედროვე მდგომარეობა სოციოლოგიაში არ შეესაბამება საზოგადოების მოთხოვნილებებს. სოციოლოგიის ჯერ სათანადო ადგილი არ დაუკავებია მარქსისტულ-ლენინური საზოგადოებათმცოდნეობის შემოქმედებითს განვითარებაში, მშრომელთა მეცნიეული მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებაში, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის სოციალური პოლიტიკის განხორციელებაში.

დასახული ამოცანა თვისებრივად ახალ საფეხურზე აყოფანთ მარქსისტულ-ლენინური სოციოლოგიის განვითარება, არსებითად ავამაღლოთ მეცნიერული ნაშუშავრების თეორიული, მეთოდოლოგიური და მეთოდიკური დონეები და ძირეულად გავაუმჯობესოთ მათი გამოყენება საზოგადოებრივი პროცესების მართვასა და პროგნოზირებაში, დემოკრატიზაციისა და საჯაროობის გაღრმავებაში. განვახორციელოთ ღონისძიებათა სისტემა, რომელთა მიზანია სოციოლოგიური გამოკვლევების კომპლექსურობისა და შედეგიანობის უზრუნველყოფა, სოციოლოგიური ინსტიტუტებისა და ცენტრების ქსელის განვითარება, საწარმოებსა და ორგანიზაციებში სოციალური განვითარების სამსახურების როლის გაძლიერება, სოციოლოგიური განათლებისა და სოციოლოგიოთა კადრების მომზადების გაუჯობესება, საზოგადებრივი აზრის შესწავლის მეცნიერულად დასაბუთებული სისტემის ფორმირაციული ბაზის გაფართოება, სოციოლოგიური ინფორმაციული ლიტერატურის გამოშვების გაზრდა და ხარისხის ამაღლება, მეცნიერული ნაშუშავრების მატერიალურ-ტექნიკური და ფინანსური უზრუნველყოფის გაუჯობესება.

სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა მიიღო დადგენილება „საბჭოთა საზოგადოების საკვანძო სოციალური პრობლემების გადაჭრაში მარქსისტულ-ლენინური სოციოლოგიის როლის გაძლიერების შესახებ“.

დადგენილებაში ხაზგასმულია, რომ პარტიის XXVII ყრილობისა და სკკპ ცენტრალური კომიტეტის მომდევნო პლენუმების იმ კურსის რეალიზაცია, რომლის მიზანია რევოლუციური გარდაქმნა, რადიკალური ეკონომიკური რეფორმის, აქტიური სოციალური პოლიტიკის განხორციელება, საზოგადოების ყოვლისმხრივი დემოკრატიზაცია, მისი სულიერ-ზნეობრივი სფეროს განახლება, მოითხოვს მარქსისტულ-ლენინური სოციოლოგიის როლის გაძლიერებას გარდაქმნის მეცნიერულ უზრუნველყოფაში, სოციალიზმის საკვანძო თეორიული და პრაქტიკული პრობლემების გადაჭრაში, მშრომელთა ფართო მასების სოციალურ-პოლიტიკური აზროვნების ჩამოყალიბებაში. ეს თვისებრივად ახალ მოთხოვნებს უყენებს სოციოლოგიას, როგორც მეცნიერების განვითარებას, საზოგადებრივი პროცესების მართვის პრაქტიკაში სოციოლოგიური გამოკვლევების შედეგების გამოყენებას.

სკკპ ცენტრალურ კომიტეტს მიაჩნია, რომ საქმის თანამედროვე მდგომარეობა სოციოლოგიაში არ შეესაბამება საზოგადოების მოთხოვნილებებს. სოციოლოგიის ჯერ სათანადო ადგილი არ დაუკავებია მარქსისტულ-ლენინური საზოგადოებათმცოდნეობის შემოქმედებითს განვითარებაში, მშრომელთა მეცნიეულ მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებაში, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის სოციალური პოლიტიკის განხორციელებაში.

დასახული ამოცანა თვისებრივად ახალ საფეხურზე აყოფანთ მარქსისტულ-ლენინური სოციოლოგიის განვითარება, არსებითად ავამაღლოთ მეცნიერული ნაშუშავრების თეორიული, მეთოდოლოგიური და მეთოდიკური დონეები და ძირეულად გავაუმჯობესოთ მათი გამოყენება საზოგადოებრივი პროცესების მართვასა და პროგნოზირებაში, დემოკრატიზაციისა და საჯაროობის გაღრმავებაში. განვახორციელოთ ღონისძიებათა სისტემა, რომელთა მიზანია სოციოლოგიური გამოკვლევების კომპლექსურობისა და შედეგიანობის უზრუნველყოფა, სოციოლოგიური ინსტიტუტებისა და ცენტრების ქსელის განვითარება, საწარმოებსა და ორგანიზაციებში სოციალური განვითარების სამსახურების როლის გაძლიერება, სოციოლოგიური განათლებისა და სოციოლოგიოთა კადრების მომზადების გაუჯობესება, საზოგადებრივი აზრის შესწავლის მეცნიერულად დასაბუთებული სისტემის ფორმირაციული ბაზის გაფართოება, სოციოლოგიური ინფორმაციული ლიტერატურის გამოშვების გაზრდა და ხარისხის ამაღლება, მეცნიერული ნაშუშავრების მატერიალურ-ტექნიკური და ფინანსური უზრუნველყოფის გაუჯობესება.

გათვალისწინებულია სოციოლოგიური კოლექტივების ძირითადი მეცადინეობა მოხმარდეს საბჭოთა საზოგადოების განვითარების ყველაზე აქტუალური და რთული პრობლემების გამოკვლევას, გარნასიზღვრულია სოციოლოგიურ გამოკვლევათა ძირითადი მიმართულებანი.

სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიამ უნდა უზრუნველყოს სოციოლოგიური პროფილის სამეცნიერო დაწესებულებებისა და ქვეგანაყოფების სისტემის ეტაპობრივი ფორმირება საქართველოს კავკასიაზე და შესაბამისი კადრების არსებობის პირობებში. სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის სოციოლოგიის ინსტიტუტად. იგი დაამუშავებს სოციოლოგიის ფუნდამენტურ თეორიულ, მეთოდოლოგიურ და მეთოდიკურ პრობლემებს, კოორდინაციას გაუწევს ქვეყანაში სოციოლოგიურ გამოკვლევებს, განახორციელებს უმთავრესად საერთაშორისო, საკავშირო და სარეგიონთაშორისო გამოკვლევებს. სსრ კავშირის სახალხო განათლების სახელმწიფო კომიტეტმა უნდა განახორციელოს ღონისძიებანი, რათა განვითარდეს საპრობლემო სამეცნიერო-კვლევითი სოციოლოგიური ლაბორატორიების და სამეცნიერო ქვეგანაყოფების ქსელი სასწავლებლებში სამეფრნეო ანგარიშის პრინციპებზე.

შრომითი კოლექტივების სოციალური განვითარების პრიორიტეტულობის თანაზე სახელმწიფო საწარმოს (გაერთიანების) შესახებ სსრ კავშირის კანონის მოთხოვნათა საფუძველზე საჭიროდ ცნეს კარდინალურად გაუჯობესდეს სოციოლოგიური მუშაობა სახალხო მეურნეობის დარგებსა და საწარმოებში, გაიზარდოს სოციალური განვითარების სამსახურების როლი სხვადასხვა ჯგუფის მშრომელთა შრომითი საქმიანობის მოტივაციის, ღირებულებითი ორიენტაციებისა და ინტერესების შესწავლაში, სოციალისტური დემოკრატიის განვითარებასა და სოციალური სამართლიანობის პრინციპების რეალიზაციაში, შრომითი და საზოგადებრივ-პოლიტიკური აქტიურობის გაძლიერებაში.

გათვალისწინებულია სოციოლოგიური განათლების, სოციოლოგთა კადრების მომზადების და გადამზადების გაუჯობესებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ღონისძიებანი. სსრ კავშირის სამინისტროები და უწყებანი, მოკავშირე რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოები ვალდებული არიან გასაზღვრონ 2000 წლამდე პერიოდისათვის სოციოლოგთა კადრებზე მოთხოვნილება. დასახულია მიმდინარე ხუთწლედში გაიხსნას სოციოლოგიის ფაკულტეტები ან გასაფილალნი ქვეყნის უდიდეს უმაღლეს სასწავლებლებში, მოეწყოს უმაღლესი სასწავლებლების სოციოლოგიური სპეციალიზაცია და სხვა სპეციალობების დაპროფილება.

უმაღლესი კვალიფიკაციის სოციოლოგთა კადრების თვისებრივი შემადგენლობის გაუჯობესების მიზნით სსრ კავშირის მეცნიერებისა და ტექნიკის სახელმწიფო კომიტეტი, სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემია, სსრ კავშირის სახალხო განათლების სახელმწიფო კომიტეტი დაინტერესებული სამინისტროებისა და უწყებების მონაწილეობით წლიური გეგმების შემუშავებისას გაითვალისწინებენ სოციოლოგიის დარგში ასპირანტურასა და დოქტორანტურაში მიღების გაზრდას. საჭიროდ ცნეს გაფართოვდეს კადრების გადამზადება სოციოლოგიის სპეციალურ ფაკულტეტებზე ჭამიყვან უმაღლეს სასწავლებლებში, აგრეთვე მოეწყოს ხელმძღვანელი მუშაკებისა და სპეციალისტების სწავლება სოციოლოგიის, სოციალური ფსიქოლოგიის, სოციალური პროცესების მართვის პრობლემებზე კვალიფიკაციის ამაღლების ფაკულტეტებზე.

სსრ კავშირის სტატისტიკის სახელმწიფო კომიტეტი შესაბამის სამინისტროებთან და უწყებებთან ერთად ეტაპობრივად ჩამოყალიბებს საშინაო და საერთაშორისო ეხოვრების უმნიშვნელოვანეს პრობლემებზე საზოგადებრივი აზრის შესწავლის სისტემას.

სოციალური განვითარების ძირითად საკითხებზე მოსახლეობის ინფორმირებულობის გაზრდისა და სოციოლოგიის სტატისტიკური ბაზის გასაუჯობესებლად გათვალისწინებულია გაფართოვდეს სოციალური ხასიათის სტატისტიკური მასალების პუბლიკაცია, მოეწყოს აქტუალური სტატისტიკური მასალებისა და მიმოხილვების სისტემატური პერიოდული პუბლიკაცია, მოგვარდეს მორალური სტატისტიკის საკითხებზე ფართო საზოგადოებრიობის რეგულარული ინფორმირება.

დადგენილებაში აღნიშნულია, რომ უნდა გაძლიერდეს სოციოლოგიური ცოდნის პროპაგანდა. დასახულია არსებითად გაფართოვდეს სოციოლოგიაში მეცნიერული, მეთოდიკური და პოპულარული ლიტერატურის გამოცემა. გათვალისწინებულია მომზადდეს და გამოვიდეს მარქსისტულ-ლენინური სოციოლოგიის დაკონკრეტული სოციოლოგიური დისციპლინების სახელმძღვანელოები სტუდენტებისათვის, ქარნახის სოციოლოგებისათვის, კვალიფიკაციის ამაღლების, პოლიტიკური და ეკონომიკური განათლების სისტემისათვის.

დასახულია სოციოლოგიის განვითარების სარსერსო უზრუნველყოფის ღონისძიებანი. სსრ კავშირის სახმომარაგებამ, სსრ კავშირის გამოთვლითი ტექნიკისა და ინფორმატიკის სახელმწიფო კომიტეტმა, სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიამ, სსრ კავშირის სახალხო განათლების სახელმწიფო კომიტეტმა, მოკავშირე რესპუბლიკების მინისტრთა საბჭოებმა უნდა უზრუნველყონ მატერიალურ-ტექნიკური რესურსების გამოყოფა იმისათვის, რომ ამ დადგენილების შესაბამისად შესრულდეს სამეშაოები სოციოლოგიის დარგში.

მოკავშირე რესპუბლიკების კომპარტიათა ცენტრალურ კომიტეტებს, პარტიის სამხარეო, საოლქო, საქალაქო და რაიონულ კომიტეტებს დაეკალთ გაძლიერონ ორგანიზატორული და იდეურ-პოლიტიკური მუშაობა სოციოლოგიის განვითარებისათვის, ადგილებზე საზოგადებრივი აზრის შესწავლისათვის, მუდმივი კონტროლი გაუწიონ სოციოლოგიური ქვეგანაყოფების საქმიანობას. პარტიული კომიტეტები უნდა ითვალისწინებდნენ იმას, რომ სოციოლოგიური გამოკვლევების შედეგები აქტიურ ზემოქმედებას უნდა ახდენდნენ პარტიული ხელმძღვანელობის სტილის, ფორმებისა და მეთოდების სრულყოფაზე.

დადგენილებაში ხაზგასმულია, რომ საბჭოთა საზოგადოების საკვანძო სოციალური პრობლემების გადაჭრაში სოციოლოგიის როლის გაძლიერების ღონისძიებებმა ხელი უნდა შეუწყოს გარდაქმნის პროცესის გაკეტიურებას, უფრო სრულად გამოავლინოს საბჭოთა ადამიანების შემოქმედებითი პოტენციალი.

დაჩქარებული ეკონომიკური ზრდა

ეროვნული ეკონომიკური სისტემის ინტენსიფიკაციისა და ეფექტიანობის ამაღლების ამოცანები

ეროვნული ეკონომიკური სისტემის ინტენსიფიკაციისა და ეფექტიანობის ამაღლების ამოცანებზე ლაპარაკობენ ბევრ ადამიანებს, ეფექტიანობა ეროვნული ეკონომიკური სისტემის ინტენსიფიკაციის ერთ-ერთ ფორმად ითვლება.

სკკპ XIX
საკავშირო კონფერენცია

რას ფიქრობს ხალხი

ჩვენს ქვეყანაში მიმდინარეობს ღრმა რეგოლუციური ცვლილებები. მას საფუძველად უდევს პარტიის მიერ შემუშავებული საზოგადოების ცხოვრების ყველა მხარის გარდაქმნის თეორია და მეცნიერული პოლიტიკა.

მიზანშეწონილად მიგვაჩნია წამოვაყენოთ რამდენიმე წინადადება ორგანიზაციულ-პარტიული მუშაობის საკითხებზე.

თეზისებში წამოყენებულია მეტად საჭირო წინადადება — შეძენილი გამოცდილების მიხედვით შევიტანოთ ცვლილებები არჩევითი პარტიული ორგანოების ფორმირების წესში. თეზისების დებულება — დავაწესოთ ყველა პარტიული კომიტეტისათვის, რაიონული და საქალაქო კომიტეტით დაწყებული, უფლებამოსილების ერთიანი ვადა — 5 წელი, საყენონი შეესაბამება დროის მოთხოვნებს. ეს საშუალებას მისცემს სამხარეო, საოლქო, საოკრუგო, საქალაქო, რაიონულ კომიტეტებს გაძლიერონ ორგანიზაციულ-პარტიული და იდეოლოგიური მუშაობა. ამ დებულებას მთლიანად ვიზიარებთ.

ამასთან, თეზისებში მითითებულია, რომ შეეზღუდოთ პარტიაში არჩევითი თანამდებობების დაკავება ზედიზედ ორი არჩევითი ვადით და დაშვებულია, გამონაკლის შემთხვევაში, ზედიზედ მესამე ვადით არჩევაც.

ჩვენი აზრით, პარტიაში და ალბათ ყველა საბჭოთა, სამეურნეო და სხვა ორგანოში თანამდებობების დაკავება მესამე ვადით უნდა გამიორიცხოს. გამონაკლისი არ უნდა დაუშვათ. იგი არ შეესაბამება დებულებას „მეტი სოციალიზმი, მეტი დემოკრატია“.

სასურველია კონფერენციამ მიიღოს ასეთი გადაწყვეტილება „პარტიაში არჩევითი თანამდებობები დაკავება შეიძლება ზედიზედ სულ დიდი ორი არჩევითი ვადით“.

თეზისებში ნათქვამია, რომ არჩევითი პარტიული ორგანოების ფორმირებისას ნორმად უნდა გადავიქცეთ კანდიდატურების ფართო განხილვა და ფარული კენჭისყრა. ამასთან ქვაკუთხედად უნდა დავაყენოთ მუშაკის იდეური, ზნეობრივი და საქმიანი თვისებები, მისი პოლიტიკური ავტორიტეტი, აქტიური პოზიცია გარდაქმნისათვის ბრძოლაში, და არა თანამდებობა. კომუნისტებს უფლება აქვთ ,,ყველა პარტიული კომიტეტის არჩევნების დროს დააყენონ მეტი კანდიდატები, ვიდრე მანდატებია. ასეთი წესი ვრცელდება ყველა-პარტიული კომიტეტის ფორმირების პროცესზე. თეზისების ეს დებულება, ჩვენი აზრით, უნდა გავრცელდეს პარტიულ პარტიული ორგანიზაციების ბიუროებზე, კომიტეტების წევრთა და მდივანთა დასახელების, განხილვისა და არჩევის მიმართაც. თეზისები ამას არ ითვალისწინებენ, პირველადი პარტიული ორგანიზაციები უნდა განვიმტკიცოთ მოძრავებული, ინიციატივიანი კომუნისტებით.

მკითხველს გვინდა შევახსენოთ, რომ პირველად სკკპ XXII ყრილობამ (1961 წლის ოქტომბერი) დასვა საკითხი პარტიული კომიტეტების შემადგენლობის პიროვნული განაწილებისა და ხელმძღვანელობის მონაცვლეობაზე.

სკკპ XXII ყრილობამ გაითვალისწინა რა, რომ ბევრ პარტიულ ორგანოში ხელმძღვანელი მუშაკების გარკვეული ნაწილი არ იცვლებოდა ფრიად დიდი ხნის განმავლობაში, წესდებაში შეიტანა დამატება: სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმის (ახლანდელი პოლიტბიუროს — ვ. ქ.), ავრეთვე ყველა პარტიული კომიტეტის ბიუროების წევრებს ირჩევენ სულ დიდი სამი მოწვევის ვადით ზედიზედ. პირველადი პარტიული ორგანიზაციების მდივნები შეიძლება აირჩიონ სულ დიდი ორი მოწვევის ვადით.

მაგრამ უძრაობისა და მოდუნების მოძრაგებს ხელს არ აძლევდათ სკკპ წესდების ეს პრინციპული დებულებები, რის გამო სკკპ XXIII ყრილობამ ამოიღო წესდებიდან. მოტივი სუბიექტივიზმი. ლ. ბრეჟნევმა დაუსაბუთებლად განაცხადა ყრილობაზე: რეგლამენტების მოქმედმა ნორმებმა „ვერ გაამართლეს დანიშნულება. წესდებაში მოთხოვნას, რომ ყოველი მორიგი არჩევნების დროს სანაბეჭროდ მაინც განახლდეს პარტიის სამხარეო კომიტეტების, საქალაქო კომიტეტების, რაიკომების, პირველად პარტიულ ორგანიზაციათა პარტიული კომიტეტებისა და ბიუროების შემადგენლობა, მოაყვა გაუმართლებელი შეზღუდვა იმ მომწიფებულ და გამოცდილ მუშაკთა წრისა, რომლებიც შეიძლება აირჩიონ პარტიულ კომიტეტებში“.

ამის შედეგები კარგად არის ცნობილი. სკკპ ცენტრალური კომიტეტის 1987 წლის იანვრის პლენუმზე სამართლიანად აღინიშნა, რომ საკადრო კორპუსში საკმაოდ ძლიერად ჩრინა თავი უძრაობის გამოვლინებებმა მთელი რიგი პარტიული კომიტეტების მდივანთა შემადგენლობაშიც, ადგილობრივი, რესპუბლიკური და საკავშირო ფონის საბჭოთა და სამეურნეო მუშაკთა შორის ზოგჯერ ათწლეულების მანძილზე არ ხდებოდა კადრების საჭირო ცვლა, ახალი ადამიანების შემატება.

სკკპ წესდებაში პირველადი პარტიული ორგანიზაციები წარმოდგენილია ორ ჯგუფად. პირველი ჯგუფის პარტიულ ორგანიზაციებზე მეეკუთვნებიან პარტიული ჯგუფები, სამმარო და მცირერიცხოვანი პირველადი პარტიული ორგანიზაციები, სადაც 15-ზე ნაკლები პარტიის წევრია. მეორე ჯგუფს შეადგენენ დანარჩენი პირველადი პარტიული ორგანიზაციები.

პირველი ჯგუფის პარტიულ ორგანიზაციათა მდივნების, მათი შრომდგილების და პარტკომფორგების არჩევნები კომუნისტთა თანხმობით შეიძლება მოეწყოს ღია კენჭისყრით. არჩევნები ამ ორგანიზაციებში ყოველწლიურად ეწყობა: დანარჩენ პირველად პარტიულ ორგანიზაციებში არჩევნები ეწყობა დახურული (ფარული) კენჭისყრით. ამასთან საანგარიშო-საარჩევნო კრებები იმართება ორსამ წელიწადში ერთხელ მაინც.

პირველად პარტიულ ორგანიზაციების ასეთი დაყოფა მიზანშეუწონლად მიგვაჩნია. ჩვენი აზრით, ყველა ორგანიზაციისადმი მიდგომა ერთი უნდა იყოს. მით უმეტეს, რომ ჩვენი ქვეყნის პირველად პარტიულ ორგანიზაციებში მოქმედებს 720 ათასზე მეტი პარტიული ჯგუფი, 511,5 ათასი საამქრო ორგანიზაცია. ეს დიდი ძალაა.

ჩვენი წინადადებაა ყველა პირველად პარტიულ ორგანიზაციადგენილი მიიკუთვნოს ორგანიზატორული და იდეოლოგიური მუშაობის ეფექტიანობის ამაღლებას.

როგორც ცნობილია, პარტიაში მიიღებიან ის პირნი, რომელთაც 18 წელი შეუსრულდათ. ვამტკიცებდეთ გვარწმუნებენ, რომ 18-19 წლების ახალგაზრდების მიღება პარტიაში მცირე რაოდენობით ხდება. ამიტომ ჩვენი აზრით, ეს ვადა უნდა გაიზარდოს 20 წლამდე.

ასაკამდე, მით უმეტეს, ახალგაზრდობას აქვს თავისი სიზზოგადოებრივ-პოლიტიკური ორგანიზაცია.

დადგენილია, რომ ამჟამად პარტიაში მიღება, როგორც წესი, ხდება ღია პარტიულ კრებებზე. ინმისათვის, რომ გამოვრიცხოთ სუბიექტივიზმი, პრინციპიანობამ და სხვა ნეგატიური მოვლენები პარტიაში მიღების დროს, ჩვენი წინადადებაა წესდების დაფიქროს მოთხოვნა იმის შესახებ, რომ „პარტიაში მიღება ხდება, როგორც წესი, შრომითი კოლექტივის რეკომენდაციით“.

ამასთან, სკკპ წესდების მიხედვით საფალდებულოა რეკომენდატორი იცნობდეს რეკომენდებულ პირს სულ ცოტა ერთი წლის ერთობლივი საწარმოო და საზოგადოებრივი მუშაობით. ჩვენ მიგვაჩნია, პარტიკაც ამას მოწმობს, რომ პარტიაში მიღებისათვის არ კმარა 1 წლის მუშაობის სტაჟი. ეს ვადა, ჩვენი აზრით, სულ ცოტა ორ წლამდე უნდა გავზარდოთ.

პარტიაში მიღების საკითხში გაწიწიალეს და წყვეტს პარტიული ორგანიზაციის საერთო კრება. მიღის, როცა მას დაამტკიცებს პარტიის რაიკომი. იმისათვის, რომ ჭეერ ერთი, ავამაღლოთ პარტიული ორგანიზაციების პასუხისმგებლობა პარტიაში მიღებისათვის, მეორე, განვეგერეთოთ პარტიული კომიტეტები მიღების საკითხებისგან, რათა უფრო მეტად გაძლიერონ ორგანიზატორული მუშაობა, ჩვენი წინადადებაა პირველად ორგანიზაციის კრების გადაწყვეტილება პარტიაში მიღების შესახებ ჩაითვალოს საბოლოოდ. პარტიის საქალაქო, რაიონულმა კომიტეტებმა მიიღონ გადაწყვეტილება პარტიული ბილეთების გაცემის შესახებ, და გაუკეთონ კოორდინაცია პარტიული ორგანიზაციების მუშაობას მიღების საკითხებში.

სკკპ წესდების შესაბამისად გადაცდომის ჩამდენი კომუნისტი პასუხს აგებს უწონარეს ყოველთა პირველად პარტიული ორგანიზაციის წინაშე, თუ ზემდგომი ორგანო პარტიულ პასუხისგებაში მიიყვანს ტემპერამენტ აღებულ ადამიანებს.

ეს ეცნობება პირველად პარტიულ ორგანიზაციას. ეს მთლიანად შეესაბამება დემოკრატიული ცენტრალიზმის პრინციპს. მაგრამ იმისათვის, რომ ავამაღლოთ პირველადი პარტიული ორგანიზაციის მნიშვნელობა და პასუხისმგებლობა, ჩვენ მიზანშეწონილად მიგვაჩნია წესდებაში შეტანილი იქნეს ასეთი დებულება „ყველა შემთხვევაში გადაცდომის ჩამდენი კომუნისტი პასუხს აგებს პირველადი პარტიული ორგანიზაციის წინაშე“.

„პრაქტიკა გვარწმუნებს, რომ პარტიულ აპარატებში ხელმძღვანელ სამუშაოზე ხშირად ზვდებიან სუსტი, გამოუცდელი, იდეურ-პოლიტიკურად მოუზადებელი მუშაკები. ამის თავიდან აცილების მიზნით, ჩვენი აზრით, საჭიროა სკკპ წესდებაში რეგლამენტირებული გაეგადოთ: პარტიული აპარატის მუშაკად (ინსტრუქტორი და სხვა თანამდებობა) შეიძლება დამტკიცებულ იქნეს კომუნისტი, რომელიც იყო არჩეული პარტიული ორგანოს წევრი (პირველადი პარტიული ორგანიზაციის მდივანი, ბიუროს ან კომიტეტის წევრი). ასეთი მუშაკი კვალიფიციურად უხელმძღვანელებს პირველად პარტიულ ორგანიზაციას.

იმისათვის, რომ ავამაღლოთ საზოგადოებრივი ორგანიზაციების როლი და მნიშვნელობა, საჭიროდ მიგვაჩნია გავაფართოოთ იმ საკითხთა წრე, რომელსაც სახელმწიფო ორგანოები გადაწყვეტენ მზოლოდ საზოგადოებრივი ორგანიზაციების მეშვეობით.

ამასთან, ზაზი გავუსვამ საზოგადოებრივი ორგანიზაციების დამოუკიდებლობას, მათ თვითმოქმედ ხასიათს. ეს მათი არსებობის, გაფართოებისა და განმტკიცების უმთავრესი პირობაა, რაც ზშირად დაგიწყებულია. დადგა დრო საბჭოლოდ ეფიქრა ეთქვათ მათდამი წერილშან მეუოვეობაზე. ჩვენი მოსაზრებაა ამ დებულებებმა. ასაბუა ჰპოვოს სკკპ XIX პარტიულ კონფერენციის გადაწყვეტილებებში.

სკკპ წესდებაში 59-ე პარაგრაფის შენიშვნაა, რომ პარტიულ ორგანიზაციებში შეიძლება შეიქმნას ადმინისტრაციის საქმიანობისადმი კონტროლის უფლების გაწეხორციელების კომისიები. ამ კომისიების არჩევა ზდება საანგარიშო-საარჩევნო კრებებზე ღია კენჭისყრით, მათ მუშაობაში დადებითთან ერთად ბევრი ფორმალიზმი. ჩვენი წინადადებაა შევიტანოთ წესდებაში დამატება იმის შესახებ, რომ ადმინისტრაციის საქმიანობისადმი კონტროლის უფლების განხორციელების კომისიები აირჩევა დახურული (ფარული) კენჭისყრით; ამასთან წესდებაში განისაზღვროს მისი ამოცანები. ჩვენი აზრით, ეს ღონისძიება ეფექტიანობას.

ვასტანგ ჯაფარიძე.

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მარქსიზმ-ლენინიზმის უნივერსიტეტის პარტიული მშენებლობის კათედრის გამგე, ფილოსოფიის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერული კომუნიზმის კათედრის პროფესორი.

ფიქრები ხმამაღლა

სტრიქონები წერილებიდან

● სკკპ რიგებში მიღება უნდა ხდებოდეს არა ინდივიდუალური პირების განცხადებების საფუძველზე — არამედ კოლექტივში მომუშავე პარტიის ხალხი წერის რეკომენდაციით და წარდგენით. ე. ი. სკკპ რიგებში შემსვლელნი ეი არ დაიწუნენ რეკომენდატორების ძეხლს, არამედ რეკომენდატორებმა თვით უნდა შეიჩინონ პირები, რომლებიც კოლექტივში გადაცდომის ჩამდენი კომუნისტი პასუხს აგებს პირველად პარტიული ორგანიზაციის წინაშე“.

„პრაქტიკა გვარწმუნებს, რომ პარტიულ აპარატებში ხელმძღვანელ სამუშაოზე ხშირად ზვდებიან სუსტი, გამოუცდელი, იდეურ-პოლიტიკურად მოუზადებელი მუშაკები. ამის თავიდან აცილების მიზნით, ჩვენი აზრით, საჭიროა სკკპ წესდებაში რეგლამენტირებული გაეგადოთ: პარტიული აპარატის მუშაკად (ინსტრუქტორი და სხვა თანამდებობა) შეიძლება დამტკიცებულ იქნეს კომუნისტი, რომელიც იყო არჩეული პარტიული ორგანოს წევრი (პირველადი პარტიული ორგანიზაციის მდივანი, ბიუროს ან კომიტეტის წევრი). ასეთი მუშაკი კვალიფიციურად უხელმძღვანელებს პირველად პარტიულ ორგანიზაციას.

მ. მგელაძე,
ომისა და შრომის ვეტერანი,
სკკპ წევრი 1940 წლიდან.

●ღელს ყველა გრძნობს, რომ პირველად პარტიულ ორგანიზაციებში იმძლავრა ფორმალიზმმ. ამ მოვლენას ბევრი ჩკვეიავი ფუსფუსი გააჩნია. ერთ-ერთი მათგანი პარტიული ცხოვრების რეგლამენტირება. თუ პარტიულ ორგანიზაციაში კრება ყოველთვიურად არ ჩატარდა — ეს უკვე ნაკლად ითვლება, არადა, განა ყოველთვის იყრის თავს იმდენი საპრპრორატო საკითხი, განსაკუთრებით მცირერიცხოვან ორგანიზაციებში, რომ პარტიულმა ორგანიზაციამ ყოველთვიურად გაბარეთოს ცრეა?

გ. ცერცვაძე,
თელავის სტამბის დამკაბადონებელი.

● არ უნდა დავუშვათ, რომ პარტიული და სახელმწიფო თანამდებობა კაცს ეძლეოდეს სამუდამოდ, მთელი თავისი სიცოცხლის მანძილზე. ხშირად ამას მოსდევს ის, რომ ხელმძღვანელი თანდათან, დროთა განმავლობაში თავის გარშემო აყრის ერთიერთ შეგობრებს, ნათესავებს.

ეს რომ არ მოხდეს, საჭიროა მაღალ პარტიულ და სახელმწიფო პოსტზე პიროვნება ავირჩიოთ მხოლოდ ერთი ან ორი ვადით. ეს უნდა შეეხოს, როგორც რაიონულ რგოლს, ისე ცენტრალურ კომიტეტს და მინისტრთა საბჭოს. არჩევის ასეთი წესი ხელს შეუწყობს ახალგაზრდა კადრების, ჭანაღი ძალების მოზიდვას ხელმძღვანელობაში, გაიუმჯობესებს კადრების შემადგენლობას.

ს. სოფრომაძე,
საწარმო „ბეტონაინაგი „საქნახშირის“ სასწავლო პუნქტის გამგე, ტყიბულის ლენინის სახელობის შახტი.

● მიზანშეწონილად მიმაჩნია XIX საკავშირო პარტიულ კონფერენციაზე შეეიტანოთ წინადადება: გადაიხედოს პარტიული კომიტეტების მუშაობის რეგლამენტი, შემცირდეს ბიუროთა სხდომების, პლენუმების, კრებების ჩატარების რაოდენობა. ეს საშუალებას მოგვცემს სიმპიმის ცენტრი გადავიტანოთ ძირეულ ორგანიზაციებზე და იქ დავეხმაროთ, რითაც უკეთ უნდა უზრუნველვყოფთ მიღებულ დადგენილებათა შესრულებას.

თ. ჩოგაძე,
პარტიის ხუელის რაიკომის საორგანიზაციო განყოფილების გამგე.

ისტორიისა და კულტურის ძეგლებს — საყოველთაო-ეროვნული ბიბლიოთეკა

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პალატების კომისიებში

10 ივნისს კრემლში სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს კავშირის საბჭოსა და ეროვნებათა საბჭოს სახალხო განათლებისა და კულტურის კომისიათა გაერთიანებულ სხდომაზე განიხილეს საკითხი, თუ როგორ ასრულებენ საქართველოს სს რესპუბლიკაში ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა დაცვის კანონმდებლობის მოთხოვნების ან როგორ იყენებენ მათ მოსახლეობაში აღმრდელობითი მუშაობისათვის.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის ო. ე. ჩერქეზიას მოხსენებაში, გაერთიანებული სადეპუტატო მოსამზადებელი კომისიის ხელმძღვანელის ი. ნ. ელჩიბაოს თანამოხსენებასა და დეპუტატთა გამოსვლებში აღინიშნა, რომ რესპუბლიკის სახალხო დეპუტატთა საბჭოში ბუდნივ ყურადღებას უთმობენ მშრომელთა სულიერი ცხოვრების ამ დიდმნიშვნელოვან ნაწილს. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული ისტორიის, კულტურისა და ბუნების ძეგლთა დაცვისა და გამოყენების მთავარი სამეცნიერო-საწარმოო საბჭოთ საქართველოს შემსწავლელ ადამიანებს დაძლევას ამ მუშაობაში, მის გაკეთებურებას. გაძლიერდა ამ დარგში სახელმწიფო ორგანოებისა და ქალაქთა ეროვნული ურთიერთმოქმედება.

ქმაყოფილებით აღინიშნა, რომ რესპუბლიკაში ეკვაბაზმიერად წარმოიჭრა ძეგლთა გამოვლენა და სახელმწიფო აღრიცხვა. ყოველწლიურად იზრდება ახალგენილი მათ დაცვისათვის სახელმწიფო ბიუჯეტიანა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების სახსრების ხარჯზე. შეიქმნა ისტორიულ-კულტურული მუზეუმ-ნაკრძალების ქსელი, რომელთა საქმიანობაში ინერგება სამეურნეო ანგარიში და თვითდაფინანსება. აქტიურად ვითარდება რესპუბლიკაში ახალგაზრდობის შეფობაც სოსეეთთა ძეგლებსაბადმი, რეგიოლეციონერთა და კულტურის მოღაყეთა სახელმუზეუმების, ღირსსახსოვარი ადგილებისადმი.

სახელმწიფო და საზოგადოებრივი მუზეუმები მოსახლეობაში დიდ აღმრთელობითის მუშაობას ეწევიან. აღინიშნა, კერძოდ, რომ საქართველოს ინტერნაციონალურ კავშიროთიერთობის, რეკოლეციურ, ხალრძოლო და შრომითს ტრადიციებს აქტიურად უწევენ პროპაგანდას ვ. ი. ლენინის ცენტრალური მუზეუმის თბილისის ფილიალი, საქართველოს ისტორიის მუზეუმი და ხალხთა მეგობრობის მუზეუმი. საგულისხმოა, რომ მუზეუმების დამთვალიერებელთა რიცხვი რესპუბლიკაში მნიშვნელოვნად აღემატება საუოელი ინსტიტუტების ანალოგიურ მაჩვენებლებს.

ეროვნული მუზეუმები ამ მიმართ-ნაზეგავრ მანეთზე მეტი ღონრბულები ხშვადასხვა ნაწარმი მოიტანეს. პირდაპირ ფიიეშრი მოწყობილი ინპროიეზეტ დარბაზი ეიმოფენილი ყოო ზუგდიფური ფაიფურის ჭურჭელი, ნაშორიდან ჩამოტანილი არმენიანი ფარდები, ქუთაისური ფეხსაცმელი... ყოველივე ეს, როგორც ასე ამაყობენ ჩვენი მეშოდლეები, ფეიერები, მკერავები და თერძები, ახლა მომზმარებლის სამსკავერის ელოდა. უნდა ითქვას, რომ გამოფენაზე მოსულთაგან თითქმის არავინ ფსაუსა ისე, რომ არაფერი ეყიდა.

▼▼

გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში

დიუსელდორფის საბჭოთა გამოფენაზე გაიგზავნა თბილისელი კონსტრუქტორების მიერ შექმნილი მოწყობილობა, რომელიც ლიტერების ზეზუტ დამოწმებას უზრუნველყოფს. ჩარხშენიგნელის სპეციალური საკონსტრუქტორო-ტექნოლოგიური ბიუროს სამუშეგრის საერთაშორისო სარბიელზე გატანას ხელი შეუწყო ბელორუს კოლეგებთან თანამშრომლობამ. ოთხმუხტიანი თვითმეცნერტავი ვაზნების დასაპროექტებლად ბარანოვიის ქარხანასთან დადებული ხელშეკრულება ახლახან დამყარებული შემოქმედებითი კონტაქტების მხოლოდ ერთი მაგალითია. სპეციალური საკონსტრუქტორო-ტექნიკური ბიურო მუზენეობრიობის ახალ პირობებში ესწრაფვის „გამომიმუშავოს“ ხელფასის ზედმეტი ფონდი და ამ მიზნით სამუშაოთა მოცულობის გაზრდის გზებს ეძებს. ნამუშევარი, რომელზედაც რამდენიმე საავტორო მოწმობა მიღებული, ახლა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, იაპონიაში, საფრანგეთში, გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკასა და სხვა ქვეყნებში პატენტდება.

სოფლის რჩეული

ოც წელზე მეტია გაზაფხულის პირველი დღეებიდანვე მშვენიერ ამბრნებულ ჩაის პლანტაციებში ხდება მზის ამოსვლას ოჩამჩირის რაიონის სოფელ ოხინის კოლმეურნეობის მეჩაიე გუნდა ბიგვავა. დიახ, ოც წელზე მეტი გავიდა მას შემდეგ, რაც საშუალო სკოლის კურსდამთავრებული გუნდა საშუალად მივიდა კოლმეურნეობაში და დღემდე ერთგულად დასტრიალებს თავს ჩაის ბუჩქებს.

სოფლის ეკონომისტებმა, ჩვენი თხოვნით, საგულდაგულოდ შეიჯამეს და აღმოჩნდა, რომ გუნდას, ამ ხნის მანძილზე 140 ტონაზე მეტი ჩაის მწვანე ფოთოლი აქვს მოკრეფილი. ხოლო თუ ამას იმ წლების ნაშრომსაც დავუმატებთ, როცა გუნდა ჯერ კიდევ სკოლაში სწავლობას თანაკლასელებთან ერთად პლანტაციაში საშუალოდ გამდიოდა, ზემოაღნიშნული ციფრი ბევრად გაიზრდება.

ასეთ ნაყოფიერ და კეთილსინდისიერ შრომაში გადიოდა წლები, იგი წელსაც განსაკუთრებული გამწყობით შრომობს, დილიდან გვიან საღამომდე ფუსფუსებს პლანტაციაში, მოგლასა და ზრუნვას არ აკლებს ჩაის ბუჩქებს. გადაწყვეტილი აქვს XIX საკავშირო პარტიული კონფერენციის წელს ათი ტონა მხოლოდ პირველხარისხოვანი ჩაის ფოთოლი მოერიოს.

— ეს იქნება ჩემი შრომითი წელილი გარდაქმნის განმტკიცებაში, — ამბობს გამჩარე კომუნისტი ქალი — მე ოთხი შვილის დედა ვარ და, ცხადია, ძალიან მინდა, რომ ისინი კარგ პირობებში, ჯანსაღ ზნეობრივ ატმოსფეროში იზრდებოდნენ, ცხოვრობდნენ და შრომობდნენ. და სწორედ, ჩვენი ცხოვრების გაუმჯობესების ახალ გზების ფაქიზმა ეძიება საქმიანი და პრინციპული სკა-ბაასი მოსკოვში, კომუნისტებს ამ დიიდ ფორუმზე. მე უყოყმანოდ მივცემ ხმას გარდაქმნას...

მაგრამ მან კარგად იცის, რომ თითოეულის თავდადებული გარჯისა და პასუხისმგებლობის გარეშე ცხოვრების გარდაქმნა ძნელია. ამტომაც იგი ყოველ ძალას ხმარობს, რათა პირადი წელილი შეიტანოს საერთო საქმის წინსვლაში. ამტომაც ფიიანებენ მას თანამოფლელები და ერთხმადაც დასახელეს იგი კონფერენციის დელეგატობის კანდიდატად.

სკკპ XIX კონფერენციის დელეგატს გ. ბიგვავას სოფელი იცნობს როგორც პრინციპულ, სპეტაკ, საქმის მოყვარულ ადამიანს, ყოველივე ,,ეს“ გუნდამ 1961 წლის ოქტომბერი დასვა საკითხი პარტიული კომიტეტების შემადგენლობის პიროვნული განაწილებისა და ხელმძღვანელობის მონაცვლეობაზე.

სკკპ XXII ყრილობამ გაითვალისწინა რა, რომ ბევრ პარტიულ ორგანოში ხელმძღვანელი მუშაკების გარკვეული ნაწილი არ იცვლებოდა ფრიად დიდი ხნის განმავლობაში, წესდებაში შეიტანა დამატება: სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პრეზიდიუმის (ახლანდელი პოლიტბიუროს — ვ. ქ.), ავრეთვე ყველა პარტიული კომიტეტის ბიუროების წევრებს ირჩევენ სულ დიდი სამი მოწვევის ვადით ზედიზედ. პირველადი პარტიული ორგანიზაციების მდივნები შეიძლება აირჩიონ სულ დიდი ორი მოწვევის ვადით.

მაგრამ უძრაობისა და მოდუნების მოძრაგებს ხელს არ აძლევდათ სკკპ წესდების ეს პრინციპული ნორმა, რომ ,,ყველა ეროვნული ენა, ეროვნული ფერი, ეროვნული ხასიათი, ეროვნული ბუნებრივი ნიჭი, ეროვნული ზნეობა, ეროვნული ფსიქიკა, ეროვნული ენერგია, ეროვნული ფანტაზია, ეროვნული ბედნიერება, ეროვნული ბოროტება, ეროვნული ტანჯვა, ეროვნული ტანჯვა, ეროვნული ბედნიერება, ეროვნული ბოროტება, ეროვნული ფანტაზია, ეროვნული ენერგია, ეროვნული ფსიქიკა, ეროვნული ბუნებრივი ნიჭი, ეროვნული ხასიათი, ეროვნული ფერი, ეროვნული ენა“ ... ეს ,,ეროვნული“ ... ,,ეროვნული“ ... ,,ეროვნული“ ...

ერი, რომელიც აბუჩად იგდებს თავის ისტორიას, კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს თავის მომავალს.

მ. ს. გორბაჩოვი.

აზრი ისტორიული პროცესის გრძელ ჯაჭვში ყველაზე მეტად ახლო წარსულთან არის დაკავშირებული და ამდენად მის გასაგებად, უწინარეს, ისტორიის ამ მონაკვეთის ცოდნაა საჭირო. მაგრამ საბჭოურ, კერძოდ ქართულ, ისტორიოგრაფიაში (საისტორიო მეცნიერებაში) მოხდა ისე, რომ შორეული წარსული უფრო ობიექტურად, მეცნიერულად შეისწავლებოდა, ვიდრე ახლო და უახლესი პერიოდების ისტორიული სიტუაციები. ამ პარადოქსული ვითარების გაზრება ძნელი როდია. ალბათ მსახური ხომ არაფერი-პარ ჰქონდათ გასაზრებელი, რამეთუ ყველა დიდი ეროვნული ხელმძღვანელობით გამოსულ „მოკლე კურსში“ იყო „გაცხადებული“. აქედან გამომდინარე, მათთვის უმთავრესი ისტორიული პროცესის გაცნობიერებაში დიალექტიკური, ისტორიულ-მატერიალისტური და სხვ. მეთოდების გამოყენება კი არ გახლდათ, არამედ ე. წ. ილუსტრაციულსა. ამ უკანასკნელის არსი კი უაღრესად მარტივია; სქემა (დებულება) უკვე გარკვეულია, ასე რომ, ცხადია ისტორიკოსს კვლევა-ძიების საბოლოო შედეგი. მათი (სქემის, დებულების) კრიტიკულად გაიზრება აბსოლუტურად გამოიირეცხება, ისტორიკოსს სქემისა ან დებულებისათვის ოდენ ფაქტების დადგენისა და მიყენების საქმე რჩება. უმრავი საისტორო წყაროდან და ფაქტიდან, ცხადია, მხოლოდ ისინი უნდა შერჩეულიყო, რომლებიც წინასწარ a priori ცნობილ სქემას ან დებულებას ეთანხმებოდა. მაგრამ ისტორიკოსს საქმე აქვს უფრაცხელ წყაროსა და მათგან გამომდინარე ფაქტების სიმრავლესთან. ამ შემთხვევაში, ჰეგელისა არ იყოს, მთი ფარესი ამ ფაქტებისათვის (შეგახსენებთ, რომ დიდი ფილოსოფოსი ამას სხვა კონტექსტში ამბობდა). კიდევ მეტი, არა თუ ფაქტების მიჩუმათება-იგნორირება ხდებოდა, არამედ არარსებული ფაქტების მოხმობაც (რომელ- უფრო დიდი ან ნაკლები ცოდვა გახლავთ, ამის თაობაზე მოგაგონებთ ცნობილი რომაელი ისტორიკოსის ამინე მარცელინუსის აზრს: „ისტორიკოსი, რომელიც მომხდარ ამბებზე შეგნებულად სდუმს, არანაკლებ სიცრუეს სჩადის, ვიდრე ის, ვინც არარსებულს თხზავს“). ისტორიკოსების ამგვარ „ნაღვაწთ“, რასაკვირველია, არაფერი საერთო არა ჰქონდათ საისტორიო მეცნიერებასთან. ისინი არც საზოგადოებას ესაჭიროებოდა, მაგრამ ესაჭიროებოდა (და ძალიანაც) ძლიერთა ამა ქვეყნისა (საზოგადოების გონებრივი დაჩოლუნგებისათვის, საკუთარი სახელის განსადიდებლად), რომელთა ყურმოჭრილ იდეოლოგებადაც აღნიშნული პერიოდის შემსწავლელი ისტორიკოსები იქცნენ. ამ მხრივ ქართულ ისტორიოგრაფიაში ყველაზე მეტად „გაითქვა სახელი“ გიორგი ხაჭაპურიძემ, რომლის მიერ დაფუძნებული „სამეცნიერო სკოლა“, სამწუხაროდ, დღესაც ფუნქციონირებს.

ყოველივე ზემოთქმული ადვილად გვიხსნის იმ გარემოებას, რომ ახლო წარსულის თაობაზე დაწერილი წიგნებისადმი საზოგადოებას ალერგია გაუჩნდა. მათ ნაკლებად კითხულობენ თვითონ ისტორიკოსებიც კი. შედეგი უაღრესად სავალალო აღმოჩნდა. პირველ რიგში ეს ითქმის ისტორიოგრაფიის პრესიაის თაობაზე. როგორც სამართლიანად აღნშნავს პროფ. ი. ფროიანოვი: „კონიუნქტურული მიდგომით, ისტორიული სიმართლის დამახინჯებით, მაამებლობით ჩვენ შევარყიეთ სამამული საისტორიო მეცნიერების ოდესღაც მაღალი პრესტიჟი“ (იხ. ეკონომი „ვოპროსი ისტორიი“, 1988, № 3, გვ. 13). „ეი არს რომელნი ტტყვიან ბორრტს კეთილად, და -კეთილა ბორრტად, რომელნი დასდებენ ბნელსა ნათლად და ნათელსა ბნელად და რომელნი დასდებენ მწარესა ტკბილად და ტკბილს მწარედ“. (ისაია). მაგრამ უმთავრესი გახლავთ საზოგადოებისადმი, კერძოდ, მისი ცნობიერებისადმი, მოყენებული ზარალი. რიგელი ისტორიის მასწავლებელი ვ. სვირსკი სწორად შენიშნავს: „ზოგიერთმა აკადემიკოსმა (საერთოდ უახლოესი ხანის შემსწავლელი ისტორიკოსების უმეტესობამ, გ. ყ.) საზოგადოებრივ მეცნიერებათა მხრივ საზოგადოებას იმაზე ნაკლებად ზიანი როდი მოუტანა, ვინც თავის დროზე გენერალი შემოსწირა“ („იზვესტია“, 1987. 21. VII). ჩვენ ვიქეცით თავისებურ მანკურტებად, რომლებმაც ასე თუ ისე ვიცით უშორესი და შორი ეპოქების ისტორია, მაგრამ არ ვიცით ახლო ხანის—გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან მოყოლებული — ისტორია. რუსეთში საზოგადოების ისტორიულ ცნობიერებაში წარმოქმნილ უზარმაზარ ვაკუუმს ნაწილობრივ ავსებენ მწერლები, რომლებიც უკვე კარგა ხანია ამშვავებენ აკრძალულ თემებს, მათ შორის წერილობითი დოკუმენტების საფუძველზე, ამ მიმართებით ამოძრავდნენ თვითონ ისტორიკოსებიც, რომლებიც, უნდა ითქვას, ჩვენთან შედარებით მანამდეც აქტიურობდნენ. საქართველოში კი მდგომარეობა სავალალო აღმოჩნდა. ქართველი მწერლები ისტორიკოსებთან შედარებით თუმცა ამკარად უფრო აქტიურნი იყვნენ სიჩუმიერი, აკრძალული თემების დამუშავებაში (ვგულისხმობთ ო. ჩხეიძის, ლ. მრელაშვილის, გ. ფაღავიკიძის, რ. ჯაფარიძის, თ. დონაშვილის შემოქმედებას), მაგრამ ისტორიის ახლო და უახლესი პერიოდები მათ კრიტიკულად არ გაუაზრებიათ. ამ მხრივ, როგორც აღვნიშნეთ, რუს კოლეგებს კიდევ უფრო მეტად ჩამორჩებიან ქართველი ისტორიკოსები. ნუგეშად გვრჩება თენგიზ აბულაძის დიდებული „მონანიება“ და როზერტ სტერუას ანტტირანული, ანტიდიქტატორული დადგმები. მაგრამ ეს ძალზე ცოტაა ჩვენს საისტორიო „ენციოპედიებში“ წარმოქმნილი ვაკუუმის შესავსებად.

ერთი სიტყვით, ქართველმა ისტორიკოსებმა დროის გამოწვევას ჯერჯერობით პასუხი ვერ გასცეს. ამის მთავარი მიზეზი კი, ვიმეორებთ, თვითონ მათში უნდა ვეძიოთ (სხვათა შორის, ამ გარემოებამ ხელი არ შეუშალა იმას, რომ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ახალი წევრები ჩვენი ისტორიის უახლესი პერიოდის შემსწავლელთაგანაც შეიჭოს!).

თუ ერთი მხრივ უახლოესი პერიოდის შემსწავლელი ისტორიოგრაფია ასეთ უმწეო მდგომარეობაში აღმოჩნდა, მეორე მხრივ, ჩვენს სინამდვილეში თავი იჩინა ამეფისმოძეებმა ტენდენციამ — გაძლიერდა ინტერესი აღნიშნული პერიოდის მოვლენებისა და ისტორიული პიროვნებებისადმი, სურთ გაიკვლენ, თუ რა მოხდა, რას ჰქონდა ნამდვილად ადგილი ისტორიაში. ინტერესის ასეთი გაღვივებაა-გაძლიერება ბუნებრივია და გამომდინარეობს საერთოდ საბოლოო მოგვარებამდე ისტორიკოსებმა აზრადერი არ უნდა აკეთონ და ამდენად საზოგადოებამ მათ გაურკვეველ დროამდე უნდა უცადოს.

თუ ისტორიკოსი ნამდვილად პროფესიონალია, ე. ი. აქვს წყაროებისადმი კრიტიკული მიდგომის უნარი და გამოიცდილება, სათანადო ერუდიცია ისტორიოგრაფიაში საერთოდ, კარგად ერკვევა ისტორიული პროცესების არსში და ა. შ., მას საკმაოდ ბევრის თქმა შეუძლია ამკამინდელ პირობებშიც კი (სხვათა შორის, წყაროების განუზომლად მეტი სიმცირის პირობებში ქართველი ისტორიკოსები ასე თუ ისე ახერხებენ წინა პერიოდების რეკონსტრუქციას). ჯერ ერთი, ახლო წარსულის შესწავლა, მიუხედავად ზემოაღნიშნული სიძნელისა, მთლად ნულოვან მდგომარეობაში მაინც არ იმყოფება. ათეულობით მოიძებნება ნაშრომი, რომელთაც გარკვეული სამეცნიერო ფასეულობა გააჩნია (თქმა, ვაღიარებთ, უფრო მეტი გაგვაჩნია ნაშრომი, რომელიც მეცნიერებისათვის თითქმის არაფერს არ იძლევა). მეორეც, აზროვნების სათანადო დონისას და დაინტერესების შემთხვევაში ისტორიკოსს შეუძლია ბევრი რამ გაიაზროს არსებული საარქივო მასალის საფუძველზდაც კი. გარდა ამისა, გარკვეული ინფორმაციის მიღება შეიძლება XX საუკუნის საინტერესო მოვლენების თანამონაწილეთა და თვითმხილველთაგან (ამ გზას მიმართავდნენ ჯერ კიდევ ჰეროდოტე და თუკიდიდე).

მონახულ იქნა მეორე „გამამართლებელი“ მიზეზიც (მის შესახებ იხ. აკაკი სურგულაძის სტატია „ნისლი გადაიწმინდა“, გაზ. „კომუნისტი“, 27. IV. 88). ამ არგუმენტის თანახმად, თანამედროვეობის ისტორიის მეცნიერულ დონეზე გაანზრება შეუძლებელი გახლავთ. ასე რომ, ისტორიკოსს სჭირდება საკმაო დროიდან დისტანცია ისტორიული მოვლენების არსის შესამეცნებლად (სხვათა შორის, ა. სურგულაძის მიერ მოხმობილი გამონათქვამი „ინგლისელ ისტორიკოსს“ კი არ ეკუთვნის, არამედ ფრანგ პუბლიცისტს ალ მალ დიე ეპს), მაგრამ ეს რომ მთლად ასე არ არის, კარგად აჩვენებს კ. მარქსმა და ფ. ენგელსმა თანადროული მოვლენებისა და ისტორიული პიროვნებების ხშირ შემთხვევაში საკმაოდ ადეკვატური გაგება-გააზრებით (იხ. კ. მარქსის „კლასობრივი ბრძოლა საფრანგეთში. 1848 წლიდან 1850 წლამდე“. „თვრამეტი ბრუმერი ლუი ბონაპარტისა“, „სამოქალაქო ომი საფრანგეთში“, ენგელსის „რევოლუცია და კონტრრევოლუცია გერმანიაში“, მათი სხვადასხვა ნაშრომი). ერძოდ, ა. სურგულაძის მიხედვით, შეუძლებელია სტალინის ფენომენის არსზე ვიმსჯელოთ, რამდენადაც მისი გარდაცვალებიდან დღემდე არსებული დროითი დისტანცია ძალზე მცირეა. ნაპოლეონის არსის გააზრება, მსჯელობს იგი, მხოლოდ ე. ტარლეს და ა. მანფრედის ნაშრომებით გახდა შესაძლებელი. ეს ნაშრომები თუმცა მართლაც მშვენიერი ისტორიული გამოკვლევებია, მაინც ჩვენ ვერ გავრისკავდით გვეთქვა, რომ მათი ბადალი მსოფლიო ან, პირველ რიგში, ფრანგულ, ისტორიოგრაფიაში არ მოიპოვებოდეს. მაგრამ ამ შემთხვევაში ეს როდია მთავარი. ავტორის თანახმად გამოდის, რომ სტალინის ფენომენის არსის გაგება მხოლოდ XXI საუკუნის მეოცე ნახევარში თუ გახდება შესაძლებელი (ე. ტარლეს „ნაპოლეონი“ გამოქვეყნდა 1936 წელს — ე. ი. ნაპოლეონის სიკვდილიდან 115 წლის შემდეგ, ხოლო ა. მანფრედის „ნაპოლეონ ბონაპარტე“ 1971 წელს, ე. ი. 150 წლის შემდეგ. ოლივიერ კრომველის შესახებ საბჭოთა ისტორიოგრაფიაში კარგი ნაშრომი ჯერ არ შექმნილა. ამიტომაც იქნება ამ პიროვნების არსი ჯერ არ გაუქნიბიერებიათ. ისეთ თუ ისე, ა. სურგულაძის აზრით, სტალინის არსის გაგებამდე რამდენიმე თაობის სიცოცხლე ჩაივლის). ა. სურგულაძის სპარიისპირად შეეწინააღმეგ, რომ ნაპოლეონის პოლიტიკური და სამხედრო შემოქმედების არსი ჯერ კიდევ XIX საუკუნის პირველ ნახევარში გაიგეს. ასევე ზუსტად გააანალიზეს ნაპოლეონ მესამის პოლიტიკური მოღვაწეობის არსი მარქსმა უკვე მისი აღზევების დასაწყისში. იგივე ითქმის მარქსისა და ენგელსის მიერ ბისმარკის ისტორიული როლის გაგების თაობაზე. თუ ა. სურგულაძის შეხედულებით ასეთ სიძნელეს წარმოადგენს ისტორიულ პიროვნებათა განცნობიერება, ასევე ლოგიკურია, ძნელი უნდა იყოს ისტორიული მოვლენების გაგება-გააზრებაც. ამათ შორის იგულისხმება სტალინის რეჟიმი, რომლის მანკიერებათა მხილებაც ა. სურგულაძეს სავსებით სწორად გადაუდგამს ნაბიჯი. ეტაპი მწვავე საკითხების წარმოჩენისა მართებთ ლიტერატურისმცოდნეებს, ხელოვნებათმცოდნეებს და სხვ. რა თქმა უნდა, ყველაზე მეტად ისტორიკოსები უნდა გაიაზროონ, მთელი ეგლებთ ყველაზე მთავარი — ისტორიული სინთეზის მოხდენა.

არაა საჭირო შესაბამისი პიროდის დოკუმენტებისა და მასალების თავმოყრისა და პუბლიკაციის საქმე. საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდიუმთან არსებულ საქართველოს ისტორიის წყაროების კომისიას მივანდოთ. ამ შემთხვევაში აღნიშნული ტვალის ჩართვა ზედმეტად მიგვაჩნია, ვინაიდან საისტორო წყაროების შეგროვება და ფაქტების დადგენა თვითონ ისტორიოსების ფუნქციას შეადგენს.

უნდა ჩავიწეროთ და გამოვაქვეყნოთ საინტერესო მოვლენების მონაწილეთა და მომსწრეთა ხვეშმეწერთა ჩვენებანი, შემუარები.

უნდა ვიზრუნოთ როგორც შესაბამისი ხასიათის საზოგადოებრივი აზროვნების (ა. ჯორჯაძის, მ. წერეთლის, ვ. ჩერქეზიშვილის, ზ. ავალიშვილის, გრ. რობაქიძის და სხვათა, ასევე სოციალ-დემოკრატიის ქართველი წარმომადგენლების) შესწავლის, ისე მათი ნაშრომების გამოცემისათვის.

არ უნდა დავეწოლოთ ნაშრომთათვის (მონოგრაფიებისათვის) საბოლოო, მეცნიერული ფორმის მიეცემას. პოპულარული სტატიები სახით, დოკუმენტების გამოქვეყნებით საისტორიო ცოდნა მაინდაც უნდა მივაწოდოთ ფართო საზოგადოებრიობას.

ძირეულად უნდა გარდაიქმნას ჟურნალ „ბანერს“ ისტორიის, არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიისა და ხელოვნებათმცოდნეობის სერიის შუამაბა. მისი ფურცლები უნდა დაეთმოს მწვავე საკითხებს, დისკუსიებს, უნდა შემოვიღოთ ახალი რუბრიკები, გამოქვეყნდეს საინტერესო დოკუმენტები, გაიზარდოს ტირაჟი (ახლა იგი ათას ცალამდე დავიდა). ამდენად ეს ეჟურნალი ისტორიოსთა უაღრესად ვიწრო წრეს კი არა (მას ათასი კაციც კი არ კითხულობს!), არამედ ფართო საზოგადოებრიობას უნდა ემსახურებოდეს.

უნდა ვისწავლოთ დიალოგი და კამათი ეუცხოურ ავტორებთან, რომლებიც ჩვენი ისტორიის ბოლო ასი წლის შესახებ წერენ. საქმე არ უნდა წარმოვადგინოთ ისე, თითქოს მათ ნაშრომებში ჭეშმარიტების მარცვალი არ მოიპოვება (სხვათა შორის, ამის წარმოჩენას აქამდე მკაცრი ცენზურაც უშლიდა).

დაბოლოს, უნდა შევქმნათ და გავაქტიურთ საზოგადოებრივი აზრი საარქივო ფონდების ფართოდ გახსნის თაობაზე; ბოლოს და ბოლოს, საჯაროობა ამ სფეროსაც ხომ უნდა შეეხოს!

ამ და სხვა ამოცანების შესრულებით ისტორიკოსები შეძლებენ დაკარგული ავტორიტეტის აღდგენას და, რაც უფრო მთავარია, დიდ სამსახურს გაუწევენ ჩვენს საზოგადოებას.

ბურამ ყორანაშვილი,
ფილოსოფიის მეცნიერებათა დოქტორი, ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის წამყვანი მეცნიერი თანამშრომელი.

ნისლი გადაიწმინდა, ბურუსი კვლავ დარჩა

ფიქრები პროფესორ აკაკი სურგულაძის სტატიის გამო

Homo sapiens-ისათვის დამახასიათებელი თვისებიდან გაიაზროს თავისი წარსული. ამასთან, აღნიშნულ მისწრაფებას მხოლოდ თეორმალური, თავისთავად მნიშვნელობა როდი აქვს; წარსულის სათანადო ცოდნის ბაზაზე საზოგადოებას სურს გაიაზროს აწმყო (ბოგიერონთ კაკასელი შეგონება: „ისტორია იმდენად წარსულისათვის კი არ ზეერება, რამდენადაც აწმყოსათვის“), რომელმაც ბევრი ბუნდოვანი, გაურკვეველი მხარე წარმოაჩინა. მკოთხველთა ამ კატეგორიასთან ფაქტების მიჩუმათებითა და შეთხზვით, საკითხის მიფუჩეჩებით ფონს გასვლა უკვე ალარ შეიძლება. ამგვარად თავი ინინა უზარმაზარმა დისპროპორციამ ჩვენეულ ახლო წარსულისადმი გაჩენილ ინტერესსა და მისი დაკმაყოფილების საშუალებებს შორის. საზოგადოებამ, ბუნებრივია, თვალი ისტორიკოსებს მიაპყრა. სხვამ ვინ, თუ არა ისტორიკოსებმა უნდა დაკმაყოფილონ ისტორიის შესახებ ცოდნის მოთხოვნილება, „ჩვენი მასობრივი ისტორიული უწიგნურობის“ (იური პომპეევი, „სოციტსკაია კულტურა“, 10.XI, 1987) აღმოფხვრა? მაგრამ უკანასკნელთა ძალისმეტი ჭეშმარიტობით ფრიად უმნიშვნელო რჩება.

ამ მკითხველებს მოვაგონებთ ერთ ისტორიოგრაფიულ ფაქტს. ცნობილმა ბიზანტინელმა ისტორიკოსმა პროკოპი კესარიელმა (დაიბადა V საუკუნის ბოლოს, გარდაიცვალა 562 წელს) დაწერა ოფიციალური ისტორია იმპერატორ იუსტინიანესა და მისი თეოდორას — ცნობილი თეოდორას სამებლად; მაგრამ პარალელურად მან დაწერა პამფლეტი „საიდუმლო ისტორია“, სადაც გაამეორებს თავისი ნამდვილი პოზიცია, მიმართება თანადროული ისტორიული მოვლენებისა და პიროვნებებისადმი. მართალია ბიზანტიელი ისტორიკოსის მაგალითი დიდად ზნეობრივი არ გახლავთ, მაგრამ მისი გაორებულობა მაინც გარკვეულად მისაბაძ ნიმუშს წარმოადგენს ანალოგიურ ყოფაში მდგომი ისტორიკოსებისათვის. ჩვენს ისტორიკოსთაგან რამდენიმეს ან ერთს მაინც რომ მიებაძა პროკოპი კესარიელისათვის, ფასეული საისტორიო ნაშრომები გამოქვეყნდებოდა! ეს შანსი ისტორიკოსებმა, საზოგადოებისა და თვითონ მათდა საბედნიეროდ, დაკარგეს.

მაინც როგორ უპასუხეს ქართველმა ისტორიკოსებმა დროის გამოწვევას? (საეთოდ ეს გამოწვევა ყველა ჰუმანტარს, მათ შორის ფილოსოფოსებს ეხება, მაგრამ ისტორიკოსებს განსაკუთრებით). ჭირითადად დუმილითა და ლოდინით, უკეთეს შემთხვევაში, ვიწრო წრეში კამათით. ერთადერთი მისასალმელი აქცია, რაც მათ მოაბრუეს, ეს გახლავთ დისკუსია ნაციონალ-უკლონიზმის საკითხზე, რომელიც ამ ორიოდე თვის წინათ ჩატარდა მარქსისზენინიზმის საკართველოს ფილიალში. ისტორიკოსები ფილოსოფოსებისა, საისტორიო მეცნიერების სპეციფიკის მომიზეზებით მიუთითებენ მთელი რიგი საარქივო მასალების მიუწვდომლობას. ამდენად ისინი ამეღავნებენ იმავე სენს, რაც საერთოდ დამახასიათებელია ჩვენი საზოგადოებისათვის — ყველაფერი გადაბარალონ ობიექტურ მიზეზებს და ამით თავიდან აიცილონ სუბიექტური მიზეზების, კერძოდ, თავიანთი თავის, დასახელება. ამდენი ხნის განმავლობაში რიგი საარქივო მასალების მიუწვდომლობა მართლაც რომ შეუფერებელი გახლავთ ცივილიზებული საზოგადოებისათვის, მაგრამ ეს როდია მთავარი. გამოდის, რომ საარქივო საქმის ტორი რადიკალური რევოლუციის მოსახდენად. ამ უკანასკნელზე ისა და მთლიანად ქართველ ხალხს ნიშუნის სახით თვალწინ ჰქონდათ ოქტომბრის ეპოქიდან (ბატალინის გარდაცვალების შემდეგაც) აღიზარდნენ, გაეკეირდნენ შესისხლხორცებული წარმოდგენებიდან (!) სრული გათავისუფლება“. ფესფერისა აზროვნების გარდა ა. სურგულაძე რამდენიმე თაობას, როგორც ჩანს, სათანადო ზნეობის ალერსსაც უკიცნებს. ამიტომაც, გვეუბნება იგი, ნამდვილი, ჭეშმარიტების შემმეცნებელი საისტორიო აზროვნება ეძნება ამ თაობას, „რომელიც ოცდამეერთე საუკუნიდან შეაბიჯებს მოაზროვნე ცხოვრებაში“. ამ თაობის აღზრდასა და მომზადებას აღნიშნული მისიასთვის ა. სურგულაძე თავისი თაობის ამოცანად თვლის.

ჩვენ მაინც ვფიქრობთ, რომ ა. სურგულაძე გაგგებ არიდებს თავს სტალინის ფენომენზე მსჯელობას, იქნებ იმიტომ, რომ უარყოფითი მსჯელობით არ სურს გაალიზიანოს ქართველობის ფართო ფენები.

საერთოდ, ეს თემა კი ჩვენი, საქართველოს დღევანდელობისათვის აქტუალურია და ღირს მის შესახებ. ფართო სპეციალური მსჯელობა.

1918-1921 წლების საქართველოს ისტორიას რომ ეხება, ა. სურგულაძე ფაქტობრივად არაფერ დადებთს არ ხედავს დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის საქმიანობაში. ასე რომ, სიახლის თქმის პრეტენზიის მიუხედავად ფაქტობრივად იგი მთლიანად ძველ პოზიციაზე დგას. თუ მას დავუჯერებთ, საქართველოში 1920 წელს და 1921 წლის დასაწყისში სავსებით მომწიფებულა რევოლუციური სიტუაცია, ე. ი. ახლოვდებოდა ეკონომიკური კრახი, მოსახლეობის 90%-სათვის(!) არსებული სოციალური და პოლიტიკური წყობილება აბსოლუტურად მიუღებელი იყო. ქართველი ბოლშევიკების დამოუკიდებელი პოლიტიკური პარტიის სახით უკვე არსებობდა სუბიექტური ფაქტორი (ასეთ მზადყოფნაში ყოფილა ბოლშევიკური პარტია ოქტომბრამდე!). ეს ფაქტორი ერთ-ერთი მიზეზი. ამ-მრჩევლოა 34 პროცენტმა აჭიბინა მინ დარჩენილიყო ან დასვენების დღეებში გამგზავრებულიყო ქალაქგარეთ. მაგრამ ამგვარი პასიურობის მთავარი მიზეზი, მიმიზეულოთა აზრით, — იყო ის, რომ ამომრჩეველთა ერთმა ნაწილმა მაისში პრეზიდენტის არჩევნებზე ფრანსუა მიტერანის გამარჯვების შემდეგ მიიჩნია, რომ „თამამი დამთავრდა“, მეორე ნაწილი კი უბრალოდ ვერ ბედავს არსებობის განსხვავებას წინანდელი მემარჯვენე მთავრობის პოლიტიკასა და სოციალისტური პარტიის მიერ გამოცხადებულ კურსს შორის.

პირველ ტურს რამდენიმე სიურპრიზი მოჰყვა. უწინარესად, ეს არის სოციალისტების მიერ მიღწეული შედეგები მოკრძალეული შედეგები. რესპუბლიკის პრეზიდენტის პოსტზე მიტერანის ხელახლა არჩევის შემდეგ, რომელიც სოციალისტურ პარტიას ეკუთვნობა, საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვა საფრანგეთის სოციალისტურ პარტიას უწინასწარმეტყველებდა მტკიცე გამარჯვებას, ხოლო მემარჯვენეებს — გამანადგურებელ დამარცხებას. სწორედ ამაზე ამყარებდა იმედს მიტერანი, როცა დაითხოვა პარლამენტი და დანიშნა ვადამდელი არჩევნები: ნორმალური საქმიანობისათვის სოციალისტთა მთავრობა მიმელო რაკალის მეთაურობით უნდა დაეყრდნოს უმრავლესობას ეროვნულ კრებაში. ეროვნულ კრებაში ამ ჯერ-ჯერობით მეექვსე ადგილზეა ეროვნული ფრონტი (ადრე ამაზე ამყარებდა იმედს ბატონი ლეპენი, ოღონდ ეროვნული ფრონტი ამ ჯერ ბოლოს მეექვსე ადგილზეა ეროვნული ფრონტი (ადრე ამაზე ამყარებდა იმედს ბატონი ლეპენი, ოღონდ ეროვნული ფრონტი ამ ჯერ ბოლოს

უცხოეთი

საკვლევი იუწყება. 11 ივნისი

გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია

ჰუმანიტარული დახმარება — ავღანეთის რესპუბლიკას

ნიუ-იორკი. **გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალურმა მდივანმა პერეს დე კუელარმა მოუწოდა საერთაშორისო გაერთიანებას ჰუმანიტარული დახმარება გაუწიონ ავღანელ ხალხს.** პრესკონფერენციაზე გამოსვლისას მან განაცხადა, რომ ავღანეთის ირგვლივ ვითარების მოწესრიგების შესახებ ჟენევის შეთანხმებათა ხელმოწერა მნიშვნელოვანი ნაბიჯია ამ ქვეყანაში მშვიდობის მიღწევისა და მისი ხალხის სვე-ბედის შემოუპყრობის გზაზე. „ჟენევაში შეთანხმების ხელმოწერის დროს მე დაჯილდოებული ავღანელ ხალხს, რომ გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია მზად არის დაეხმაროს მას მისი ისტორიის კრიზისულ მომენტში. „დარწმუნებული ვარ, რომ მსოფლიო გაერთიანების წევრები გამოიჩენენ უარეს ბარიერად მოწოდებას და ცხადყოფენ ავღანეთის მიმართ უმადლეს საერთაშორისო სოლიდარობას“. გენერალურმა მდივანმა აღნიშნა, რომ „ეკონომიური და ჰუმანიტარული დახმარება არ უნდა გამოიყენონ ავღანეთის პოლიტიკურ განვითარებაზე ზემოქმედებისათვის“. უახლოეს წელიწადნახევარში ავღანელი ხალხის დასახმარებლად გათვალისწინებულია გამოიყოს 1.166 მილიონი დრლარი.

გავრცელდა დოკუმენტად

ნიუ-იორკი. **გაერთიანებული ერების შტაბ-ბინაში გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური ასამბლეის განაცხადების მესამე სპეციალური სესიის ოფიციალურ დოკუმენტად გავრცელდა სსრ კავშირსა და ამერიკის შეერთებული შტატების ერთობლივი განცხადება, რომელიც გამოქვეყნდა მოსკოვის უმაღლესი დონის შეხვედრის შემდეგ.**

● **ავსტრია**

გაიხსნა კონფერენცია

ვენა. **ავსტრიის დედაქალაქში გაიხსნა ნავთობის ექსპორტიორი ქვეყნების ორგანიზაციის კონფერენცია.** დღის წესრიგის მთავარი საკითხი მიმდინარე წლის მეორე ნახევრისათვის ნავთობის მოპოვების კვოტისა და ამ ორგანიზაციის შემადგენლობაში შემავალ სახელმწიფოთათვის მისი ფასის განსაზღვრა.

◆ **იაპონია**

ეძებენ „დიანას“

ტოკიო. **ორი იაპონური ოკეანოგრაფიული გემი გავიდა ზღვაში რუსული ფრეგატის „დიანას“ საძებნელად, რომელიც 1854 წლის დეკემბერში ჩაიძირა იძულებულმა ნახევარკუნძულის ჩრდილო-დასავლეთ სანაპიროსთან.** ამ ხომალდზე იყო ადმირალ ე. ვ. პუტიატინის ექსპედიცია, რომელმაც ხელი მოაწერა ისტორიაში პირველ ხელშეკრულებას რუსეთსა და იაპონიას შორის დიპლომატიური და სავაჭრო ურთიერთობის დამყარების შესახებ. ფრეგატი „დიანა“ დაიღუპა მძლავრი ცუნამის შედეგად. მაგრამ რუსმა მეზღვაურებმა იძულ ნახევარკუნძულის ნაპირზე ააგეს ახალი ხომალდი, რომლითაც განაგრძეს თავიანთი ექსპედიცია.

„დიანას“ ძებნა წარმოებს საზოგადოებრიობისა და მთელი რიგი ადგილობრივი ქალაქების მუნიციპალიტეტების სახსრებით. ამ ოპერაციის ორგანიზატორებმა განაცხადეს, რომ მათი მიზანია აღადგინონ ისტორიული ფაქტები, რომლებიც ეხება რუსეთსა და იაპონიას შორის ურთიერთობის დამყარების სათავეებს.

● **უნგრეთი-ინდოეთი**

ერთობლივი დაინტერესება

ბუდაპეშტი. **პარლამენტ აქ გამართა უნგრეთის სოციალისტური მუშათა პარტიის თავმჯდომარის ივანშ კადარისა და ინდოეთის პრემიერ-მინისტრის რაჯივ განდის შეხვედრა. საუბრის დროს განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო ევროპისა და აზიის პრობლემებს.**

ივანშ კადარმა დიდი შეფასება მისცა მიუმხრობლობის მოძრაობისა და ექვსი ქვეყნის ჯგუფის ინიციატივებს, რომლებიც იმსახურებენ განიარაღებას საქმეზე, მიტენ მსოფლიოში მშვიდობის განმტკიცებას, ორმხრივი ურთიერთობის განმტკიცებას ალინიშნა მისი წარმატებული განვითარება უნგრეთ-ინდოეთის ტრადიციული მეგობრობის. საფუძველზე, გამოთქვა მხარეთა ერთობლივი დაინტერესება მისი შემდგომი გაფართოებით. ამავე დღეს დაიწყო ინდოეთის ხელმძღვანელისა და უნგრეთის სოციალისტური მუშათა პარტიის ბანაკში რეპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის კაროი გროსის მოლაპარაკება.

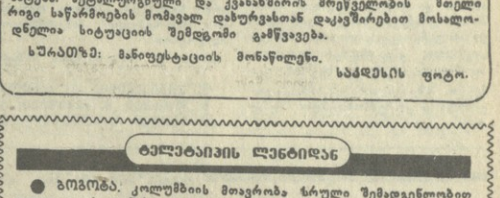

ტელეტაიპის ლენტიდან

● **ბოგოტა.** **კოლუმბიის მთავრობა სრული შემადგენლობით გადადგა. ეს ღონისძიება ხორციელდება იმისათვის, რომ ქვეყნის პრეზიდენტს მიეცეს შესაძლებლობა ჩამოაყალიბოს კაბინეტის ახალი შემადგენლობა. თავიანთი პოსტებიდან განთავისუფლებულია რვა მინისტრი, მთავრობის ძველი შემადგენლობიდან პოსტები შეინარჩუნეს, კერძოდ, საგარეო საქმეთა, შინაგან საქმეთა, თავდაცვის სამინისტროების ხელმძღვანელებმა.**

● **ლონდონი.** **სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკის პრეზიდენტმა პიტერ ბოთამ გამოაცხადა, რომ კიდევ 12 თვით გახანგრძლივდება 1986 წლის ივნისში ქვეყანაში შემოღებული საგანგებო წესები.**

● **პარიზი.** **ფრანგთა დაახლოებით 85 პროცენტი არ კითხულობს მხატვრულ ლიტერატურას. ასეთი დასკვნა გამოიტანა გაზეთმა „მონდმა“ საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვის საფუძველზე. გამოკითხვის დროს ფრანგთა მეხუთედმა განაცხადა, რომ ისინი ახლა რომელიღაც მხატვრულ წიგნს კითხულობენ.**

საერთაშორისო კომენტარი

ფრანგები ჩიეიან: ისინი „ყველაზე მოუცლელი“ ამმარჩევლები არიან მსოფლიოში, მათ „მოგზაურდაო“ ხმის მიცემა. მართლაც, არჩევნები საფრანგეთში ამ ბოლო დროს წარმოუდგენელი სისწრაფით ეწაცალეს ერთმანეთს. თავი-ნი მოქალაქეობრივი მოვალეობის ესოდენ ხშირი შესრულება იყო, როგორც ჩანს, 5 ივნისს საპარლამენტო არჩევნების პირველ ტურში თავშეკავებულთა რეკორდული რიცხვის ერთ-ერთი მიზეზი. ამომრჩეველთა 34 პროცენტმა აჭიბინა მინ დარჩენილიყო ან დასვენების დღეებში გამგზავრებულიყო ქალაქგარეთ. მაგრამ ამგვარი პასიურობის მთავარი მიზეზი, მიმიზეულთა აზრით, — იყო ის, რომ ამომრჩეველთა ერთმა ნაწილმა მაისში პრეზიდენტის არჩევნებზე ფრანსუა მიტერანის გამარჯვების შემდეგ მიიჩნია, რომ „თამამი დამთავრდა“, მეორე ნაწილი კი უბრალოდ ვერ ბედავს არსებობის განსხვავებას წინანდელი მემარჯვენე მთავრობის პოლიტიკასა და სოციალისტური პარტიის მიერ გამოცხადებულ კურსს შორის.

პირველ ტურს რამდენიმე სიურპრიზი მოჰყვა. უწინარესად, ეს არის სოციალისტების მიერ მიღწეული შედეგები მოკრძალეული შედეგები. რესპუბლიკის პრეზიდენტის პოსტზე მიტერანის ხელახლა არჩევის შემდეგ, რომელიც სოციალისტურ პარტიას ეკუთვნობა, საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვა საფრანგეთის სოციალისტურ პარტიას უწინასწარმეტყველებდა მტკიცე გამარჯვებას, ხოლო მემარჯვენეებს — გამანადგურებელ დამარცხებას. სწორედ ამაზე ამყარებდა იმედს

რუსთაველის საზოგადოებაში

ქალბატონები ეოლდი ბლანკოვა-ს-კარი და კარინა ვამლინგი პირველი უცხოელი მოკალაქეები არიან, რომელთაც წლად ხვდათ პატივი სრულიად საქართველოს რუსთაველის საზოგადოების წევრობისა.

...ქართული სალამი, ქართულად მიკითხე-მოკითხეა უკვე კარგად ნაცნობი ადამიანებისა. ასე რომ, რუსთაველის საზოგადოების კამეგეობის პრეზიდიუმის სხდომაზე მოწვეული ეს მოქართული ქალბატონები, უცხოდ სრულიადაც არ გრძნობდნენ თავს.

9 ივნისი ფრიად სამახსოვრო დღე იქნება მათთვის — ისინი სამუდამოდ დავემოყვრნდნენ რუსთაველის სახელით!

ჯერ კიდევ სხდომის დაწყებამდე გამოეცხადნენ ამ ორ უცხოელ ქალბატონს.

ეოლდი ბლანკოვა-ს-კარი: მე... ბრიუსელიდან... დიახ... ოთხი თვეა რაც თბილისში ვარ, მაგრამ მე აქ პირველად როდი ვარ. ბევრჯერ ვიყავი ჩემს მეუღლესთან, ბრიუსელის უნივერსიტეტის პროფესორთან ერთად თბილისში. იგი ხელოვნებათმცოდნეა და კარგად იცნობს ქართულ ხელოვნებას.

ვიცი ინგლისური, რუსული და ფრანგული ენები. ცოტა და ცოტა ქართული... ამიტომ მაქვს მალე ვილაპარაკებ უკეთესად, სახლში მარტო ვკარკეშობ...

ასე გულწრფელად და ღიმილით გვეცალბრებოდა ქალბატონი ეოლდი. იგი სლავისტია. დაიბადა ამერიკაში და განათლება ჰარვარდის უნივერსიტეტში მიიღო. რადგან მეუღლე ხელგიელია, ბრიუსელში გადასახლდა.

მათი ოჯახის ძველი ნაცნობი და მეგობრები არიან პროფესორები ვახტანგ ბერიძე და ლეო გაბუნია. სწორედ მათი სტუმრობაგან, გაბუნიასგან გაიგონეს პირველად საქართველოს სახელი 1967 წელს ეოლ-ქმარმა.

მან იმდენი რამ უამბოთ თურმე საქართველოზე, რომ შორიდანვე შეუყვარებიათ მათთვის უცნობი მხარე. ამ სიყვარულის ძალით დაეწყნენ ისინი ქართულ ლიტერატურასა და ხელოვნებას. ქალბატონმა ეოლდმა ბრიუსელში გამოაქვეყნა სტატიები ნოდარ დუმბაძის, ჭაბუა ამირეჯიბის, თენგიზ აბულაძის შემოქმედებაზე, ქართული კინოს აღმავლობაზე.

— მე აქ უკვე ბევრი მეგობარი მყავს, თენგიზ აბულაძე და მისი ოჯახი. ანა კალანდაძეც გაიცანი. დიდი შთაბეჭდილება დატოვა — იდუმალი ხმით მეუბნება ქალბატონი ეოლდი. — ნამდვილი ადამიანი არის, ნიჭიერი, სინანტრესო. ახლა ოთარ ჭილაძე უნდა გავიცნო, ძალზე დამაინტერესა მისმა პროზამ; აი მის პოეზიას კი ჯერ არ ვიცნობ. აბრა, აზრია თავკაი — მართალია?

მართალია — ეს სიტყვა შეყვარებია ჩვენს სტუმარს და ხშირადაც გიგონეს მის საუბარში. — სურს დაწერილნდეს, რამდენად სწორედ გამოთქვამს ქართველი სათქმელს.

და რაც მთავარია, მართალია მისი სიყვარული საქართველოსადმი და ქართული კულტურისადმი.

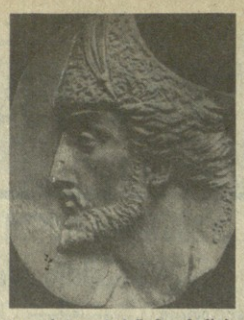

საკუთრებით მომეწონა. მომბიძა ალეთვე ქართულმა ანბანმა. ვიყოდე ქართული ენის მოცემა გრამატიკა და დავიწყე ენის შესწავლა. მაგრამ ეს ძალიან ძნელი აღმოჩნდა, არც შვეიცარიი იყო ვინმე ქართველის მცოდნე და საქართველოსაკენ გამოვეშურე, დოცენტი ნანი ბანიშვილი ჩემი ხელმძღვანელი. ვმუშაობ დისერტაციაზე (იგი ლუნდის უნივერსიტეტის ეროვნებიანერების კათედრის ასპირანტია. 1982 წელს დაამთავრა ლინგვისტიკისა და რუსული ენის ფაკულტეტები), რომლის თემა ეხება ქართული ენის სინტაქსს.

უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ რამდენჯერმე გავუწიე მეგზურობა შვედ ტურისტთა ჯგუფს საქართველოში, რამაც გაადლიერა ჩემი სიყვარული საქართველოსადმი.

ასე და ამგვარად მოიყვანა ეს ორი უცხოელი ქალბატონი ჩვენი ქვეყნისადმი დიდმა სიყვარულმა რუსთაველის გამზრდელი, რუსთაველის საზოგადოებაში.

—მივესალმებით, მივესალმებით — ერთხმად მიეგებენ მათ კეთილშობილურ სტუმრებს რუსთაველის საზოგადოების თავმჯდომარე, პოეტი-აკადემიკოსი ირაკლი აბაშიძე, პრეზიდიუმის ყველა წევრი.

— აქ ბევლილი სტაჟირების შემდეგ შეეცადეთ წავიკითხე ქართული ენის სტუდენტის ჯერსი და ძალიან მოხარული ვარ, რომ ამ მცირე სახელმძღვანელოს მეშვეობით, რომელიც მე შევადგინე, ჩემი სტუდენტები უკვე წერენ და მეტყველებენ ქართულად, — თქვა ქალბატონმა კარინამ, და მადლობის მეტი რა გვეთქმის ჩვენი ახალი მოყვარისადმი და კიდევ და კიდევ... „სიყვარული გზად და ბიდად“...

ნანა ღვინეფაძე.

ფრიად სამახსოვრო

— ძალიან მადლობელი ვარ. ძალიან მიხარია, რომ ვარ აქ. საქართველოში, ძალიან მიყვარს ქართული ენა და იმედი მაქვს მალე ვისწავლი — ეს უკვე პროფესორის სხდომაზე განაცხადა ქალბატონმა ეოლდმ და დასძინა, რომ თბილისის უნივერსიტეტის ახალი ქართული ენის კათედრაზე ქართული ენის ცოდნის გაღრმავების შემდეგ მისი ოცნება ქართული ენის სახელმძღვანელოს გამოცემა ბელგიელთათვის.

ბატონი ვახტანგ ბერიძე მთელ ოჯახს აქებს და ახასიათებს.

...ეთხოვეთ, მეტისმეტია, — მუდარით მიმართავს მას ქალბატონი ეოლდი...

კარინა ვამლინგი შვედია. იგი ქალაქ ლუნდიდან გახლავთ. ისიც თბილისის უნივერსიტეტის ახალი ქართული ენის კათედრაზე გამოიზარდა.

რამ შეაყვარა საქართველო და ქართული ენა?

ამაზე კარინა ემოციურად მიპასუხებს:

— პირველად ათი წლის წინათ ვიყავი აქ ტურისტად. მაშინ სახლშოა კაკშირის სხვა ქალაქებიც მოვიარე, მაგრამ თბილისი განსაკუთრებით მომეწონა. მომბიძა ალეთვე ქართულმა ანბანმა. ვიყოდე ქართული ენის მოცემა გრამატიკა და დავიწყე ენის შესწავლა. მაგრამ ეს ძალიან ძნელი აღმოჩნდა, არც შვეიცარიი იყო ვინმე ქართველის მცოდნე და საქართველოსაკენ გამოვეშურე, დოცენტი ნანი ბანიშვილი ჩემი ხელმძღვანელი. ვმუშაობ დისერტაციაზე (იგი ლუნდის უნივერსიტეტის ეროვნებიანერების კათედრის ასპირანტია. 1982 წელს დაამთავრა ლინგვისტიკისა და რუსული ენის ფაკულტეტები), რომლის თემა ეხება ქართული ენის სინტაქსს.

უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ რამდენჯერმე გავუწიე მეგზურობა შვედ ტურისტთა ჯგუფს საქართველოში, რამაც გაადლიერა ჩემი სიყვარული საქართველოსადმი.

ასე და ამგვარად მოიყვანა ეს ორი უცხოელი ქალბატონი ჩვენი ქვეყნისადმი დიდმა სიყვარულმა რუსთაველის გამზრდელი, რუსთაველის საზოგადოებაში.

—მივესალმებით, მივესალმებით — ერთხმად მიეგებენ მათ კეთილშობილურ სტუმრებს რუსთაველის საზოგადოების თავმჯდომარე, პოეტი-აკადემიკოსი ირაკლი აბაშიძე, პრეზიდიუმის ყველა წევრი.

— აქ ბევლილი სტაჟირების შემდეგ შეეცადეთ წავიკითხე ქართული ენის სტუდენტის ჯერსი და ძალიან მოხარული ვარ, რომ ამ მცირე სახელმძღვანელოს მეშვეობით, რომელიც მე შევადგინე, ჩემი სტუდენტები უკვე წერენ და მეტყველებენ ქართულად, — თქვა ქალბატონმა კარინამ, და მადლობის მეტი რა გვეთქმის ჩვენი ახალი მოყვარისადმი და კიდევ და კიდევ... „სიყვარული გზად და ბიდად“...

ნანა ღვინეფაძე.

ГУШИН — ДЕСЕТ — ЕДЕН

ФАКТ ■ МОНОЛОГ ■ КОМЕНТАР

ГАМОКИЕЊА ДОМИНАНТНА

Во рамките на Меѓународниот ден на ветераните, Сојузот на борците на Југославија ја одбележа 40-годишнината од основањето на Сојузот на борците на Југославија.

Во Домот на армијата, на свеченоста беа присутни членовите на Сојузот на борците на Југославија, ветераните на Втората светска војна,